

TICHOMORIE

Vzťahy EÚ s tichomorskou oblasťou majú politický, hospodársky a rozvojový rozmer. EÚ je druhým najväčším obchodným partnerom tichomorského regiónu. Okrem toho začala v júni 2018 rokovať o komplexných dohodách o voľnom obchode s Austráliou a Novým Zélandom. EÚ nadviazala partnerstvo s 15 nezávislými tichomorskými ostrovnými krajinami, ktoré sa zameriava na rozvoj, rybolov a zmenu klímy, ako aj partnerstvá s tromi tichomorskými zámorskými krajinami a územiaми a s Fórom tichomorských ostrovov.

PRÁVNY ZÁKLAD

- Hlava V (vonkajšia činnosť EÚ) Zmluvy o Európskej únii (ZEÚ).
- Hlavy I – III a V Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) (spoločná obchodná politika, rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc, medzinárodné dohody).
- Rámcová dohoda medzi Európskou úniou a Austráliou.
- Partnerská dohoda o vzťahoch a spolupráci medzi Európskou úniou a Novým Zélandom (PARC).
- Dohoda o partnerstve medzi členmi skupiny afrických, karibských a tichomorských (AKT) štátov a Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi (Dohoda z Cotonou).

EÚ A TICHOMORSKÝ REGIÓN

EÚ a tichomorský región udržiavajú dlhodobé vzťahy, zastávajú spoločné hodnoty a majú silné hospodárske a obchodné väzby. EÚ rozvíja v tomto regióne partnerstvo s Austráliou, Novým Zélandom, 15 nezávislými tichomorskými ostrovnými krajinami, s tromi zámorskými krajinami a územiaми a s Fórom tichomorských ostrovov.

EÚ, Austrália a Nový Zéland sú partneri s podobným zmysľaním, so spoločnými hodnotami a spoločnými záujmami. EÚ nadviazala s oboma krajinami úzke kontakty aj na úrovni vlád a v súkromnom sektore, a to v širokej škále oblastí, ako sú zmena klímy, znižovanie rizika katastrof, svetový obchod založený na pravidlách, bezpečnosť a rozvoj, technologický výskum a ľudské práva.

Vzťahy EÚ s tichomorskými ostrovmi sú odjakživa založené na rozvojovej spolupráci v rámci partnerstva medzi EÚ a africkými, karibskými a tichomorskými krajinami (AKT). V posledných rokoch sa tieto vzťahy rozšírili aj na ďalšie oblasti, ako sú životné

prostredie, dobrá správa vecí verejných, energetika, zmena klímy, rybné hospodárstvo a ľudské práva.

A. Austrália a Nový Zéland

1. Austrália

Medzi [Európskou úniou a Austráliou](#) už dávno existuje partnerstvo, ktoré vzniklo v 60. rokoch minulého storočia. Základom súčasných vzťahov je [rámcová dohoda medzi Európskou úniou a Austráliou](#) z roku 2017. Táto dohoda sa zameriava na politický dialóg, bezpečnostné otázky, medzinárodnú spoluprácu, hospodárstvo a obchod, spravodlivosť, kultúru a vzdelávanie, energetiku a životné prostredie. Jej ratifikácia ešte prebieha, dohoda sa však predbežne uplatňuje od októbra 2018. EÚ a Austrália okrem tejto dohody podpísali 19 dvojstranných zmlúv a pravidelne vedú dvojstranné dialógy.

Pre Európsku úniu je Austrália dôležitý hospodársky a obchodný partner. V roku 2018 bola EÚ tretím najväčším partnerom Austrálie v obojstrannom obchode s tovarom, ktorého celkový objem predstavoval 47,5 mld. EUR. Austrália je osemnástym najväčším obchodným partnerom EÚ a medzi hlavnými kategóriami vývozu z EÚ sú stroje, chemické látky a poľnohospodárske výrobky. Austrália vyváža do EÚ najmä nerasty, suroviny a priemyselný tovar. Medzi EÚ a Austráliou prebiehajú rokovania o dohode o voľnom obchode zameranej na uľahčenie obchodných výmen medzi oboma stranami. Rada udelila Komisii mandát v máji 2018 a prvé kolo rokovaní sa konalo v júli 2018 v Bruseli. Druhé kolo sa konalo v novembri 2018 a [tretie](#), zatiaľ posledné kolo sa uskutočnilo v marci 2019 v austrálskej Canberre v marci 2019.

2. Nový Zéland

V súčasnosti sú vzťahy medzi EÚ a Novým Zélandom upravené v [partnerskej dohode o vzťahoch a spolupráci](#) (PARC), ktorá bola podpísaná 5. októbra 2016. Táto dohoda umožní účinnejšiu bilaterálnu spoluprácu, a to tým, že sa posilní politický dialóg a zlepší spolupráca v hospodárskych a obchodných záležitostiach, ako aj v celej škále ďalších oblastí: od inovácií cez vzdelávanie a kultúru po migráciu, boj proti terorizmu, organizovanému zločinu a počítačovej kriminalite či justičnú spoluprácu.

EÚ je po Číne a Austrálii tretím najväčším obchodným partnerom Nového Zélandu. V roku 2018 predstavoval vzájomný obchod s tovarom medzi EÚ a Novým Zélandom 9,5 mld. EUR. Hlavný vývoz Nového Zélandu do EÚ pozostával z potravín a surovín, zatiaľ čo EÚ vyvážala na Nový Zéland najmä stroje a dopravné zariadenia. Obidve strany v súčasnosti rokujú o [dohode o voľnom obchode](#). Potom, ako Rada 22. mája 2018 schválila mandát pre EÚ, sa 21. júna 2018 oficiálne začali rokovania o dohode o voľnom obchode medzi EÚ a Novým Zélandom. Prvé kolo prebiehalo v dňoch 16. až 20. júla 2018 a prinieslo dohodu medzi oboma stranami vo väčšine oblastí rokovaní. Druhé kolo sa konalo od 8. do 12. októbra 2018 vo Wellingtone na Novom Zélande. Tretie, zatiaľ posledné kolo sa konalo v Bruseli od 18. do 22. februára 2019. Ďalšie kolo by sa malo uskutočniť v máji 2019 na Novom Zélande.

B. Ostatné tichomorské krajiny

15 nezávislých tichomorských ostrovných krajín^[1] sa rozprestiera na celkovej ploche 528 000 km². Tieto krajiny patria do skupiny afrických, karibských a tichomorských štátov (AKT). Vzťahy EÚ s nezávislými tichomorskými ostrovnými krajinami sú zamerané na rozvojovú spoluprácu, rybolov a zmenu klímy.

Stratégia EÚ týkajúca sa nezávislých tichomorských ostrovných krajín je opísaná v spoločnom oznámení z roku 2012 s názvom [Smerom k obnovenému rozvojovému partnerstvu medzi EÚ a Tichomorím](#). Jej základom je rámec [dohody z Cotonou](#) s krajinami AKT. Vzhľadom na dátum skončenia platnosti 29. februára 2020 sa rokovania o dohode nasledujúcej po Dohode z Cotonou začali v septembri 2018. V decembri 2019 bolo uplatňovanie Dohody z Cotonou predĺžené do decembra 2020. Keďže v rámci rokovaní došlo k ďalšiemu oneskoreniu, uplatňovanie dohody sa znova predĺži, a to do júna 2021.

Európsky parlament vyjadril svoju pozíciu v troch uzneseniach ([4. októbra 2016](#), [14. júna 2018](#) a [28. novembra 2019](#)). Víta navrhnutú celkovú štruktúru budúcej spolupráce medzi AKT a EÚ a opätovne zdôraznil, že je dôležité posilniť parlamentný rozmer partnerstva. Vo svojom najnovšom uznesení prijatom v novembri 2019 Parlament stanovil zachovanie Spoločného parlamentného zhromaždenia AKT – EÚ ako podmienku na udelenie súhlasu s budúcou dohodou.

EÚ27 je [piaty najväčší obchodný partner](#) tichomorského regiónu AKT s objemom obchodu vo výške 2,6 mld. EUR v roku 2019. Rokovania o komplexnej dohode o hospodárskom partnerstve (DHP) medzi EÚ a tichomorskými ostrovnými krajinami sa v roku 2015 pozastavili až do dokončenia preskúmania hospodárenia s rybolovnými zdrojmi v Tichomorí. [EÚ zatiaľ uzatvorila s Papuou-Novou Guineou a s Fidži dočasnú DHP](#), ktorú Európsky parlament ratifikoval v januári 2011. Samoa nedávno ukončila proces pristúpenia k tejto DHP a predbežne ju začala vykonávať 31. decembra 2018. Dňa 17. mája 2020 pristúpili k DHP Šalamúnove ostrovy. Tonga vyjadrila zámer pristúpiť k DHP v roku 2018 a rokovania sa majú ukončiť do konca roka 2020.

EÚ je po Austrálii a Japonsku tretím najväčším darcom [rozvojovej pomoci](#), ktorá sa poskytuje tichomorským krajinám AKT. [Európsky rozvojový fond](#) (ERF) je hlavným nástrojom poskytovania pomoci EÚ na rozvojovú spoluprácu v rámci súčasnej Dohody z Cotonou. Finančné prostriedky vyčlenené pre tichomorské krajiny AKT a (vtedajšie) štyri ZKÚ (vrátane britského územia Pitcairn) na roky 2014 – 2020 v rámci 11. ERF predstavovali približne 800 miliónov EUR. Tieto prostriedky z 11. ERF dopĺňa niekoľko tematických programov v rámci rôznych finančných nástrojov.

Nový Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce (NDICI) bude hlavným nástrojom financovania spolupráce a rozvoja EÚ s partnerskými krajinami v rámci viacročného finančného rámca (VFR) na roky 2021 až 2027. Bude zahŕňať okrem iného ERF, ktorý v súčasnosti nie je súčasťou rozpočtu EÚ. Začlenenie ERF

[1]Ide o týchto 15 nezávislých tichomorských ostrovných krajín: Fidži, Papua Nová Guinea a Východný Timor, ktoré spolu predstavujú 90 % pevniny a populácie tohto regiónu, a 12 malých ostrovných rozvojových štátov: Cookove ostrovy, Kiribati, Federatívne štáty Mikronézie, Nauru, Niue, Palau, Republika Marshallove ostrovy, Samoa, Šalamúnove ostrovy, Tonga, Tuvalu a Vanuatu.

do rozpočtu Únie posilní kontrolné právomoci Európskeho parlamentu a prispeje k zvýšeniu legitimacy a politickej viditeľnosti vonkajšej pomoci EÚ ako celku.

Európsky parlament v článku 6 svojho [uznesenia](#) prijatého 27. marca 2019 požiadal, aby sa pre tichomorský región AKT vyčlenilo aspoň 620 miliónov EUR v cenách z roku 2018. Komisia ani Rada však k tejto žiadosti dodnes nezaujali oficiálne stanovisko. Rokovania medzi Radou a Parlamentom o novom VFR na roky 2021 – 2027 a NDICI stále prebiehajú a očakáva sa, že budú ukončené do konca roku 2020.

Nezávislé tichomorské ostrovné krajiny stoja pred vážnymi rozvojovými a klimatickými problémami. Pokiaľ ide o zmenu klímy, EÚ a malé ostrovné rozvojové štáty Tichomoria podporili uzavretie ambiciózneho globálnej Parížskej dohody, o ktorej sa rokovalo na 21. konferencii OSN o zmene klímy (COP 21) v roku 2015. 23. zasadnutie (COP 23), ktorému predsedalo Fidži, sa konalo od 6. do 17. novembra 2017 v nemeckom Bonne.

Fórum tichomorských ostrovov – politické zoskupenie 18 členských štátov – je pre EÚ partnerom na rokovania o obchode a financovaní rozvoja. Členmi zoskupenia sú: Austrália, Cookove ostrovy, Mikronézia, Fidži, Kiribati, Nauru, Nový Zéland, Niue, Palau, Papua-Nová Guinea, Marshallove ostrovy, Samoa, Šalamúnove ostrovy, Tonga, Tuvalu, Vanuatu, Nová Kaledónia a Francúzska Polynézia. Posledné dve krajiny, ako aj Wallis a Futuna tvoria tri zámorské krajiny a územia EÚ (ZKÚ) v regióne.

ÚLOHA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

Vzťahy Európskeho parlamentu s parlamentmi Austrálie a Nového Zélandu sa začali rozvíjať v roku 1979, keď bola zriadená [Delegácia pre vzťahy s Austráliou a Novým Zélandom \(DANZ\)](#). Odvtedy sa DANZ zapája do pravidelných medziparlamentných schôdzí s austrálskym a novozélandským parlamentom s cieľom posilniť vzťahy s oboma krajinami a diskutovať o otázkach spoločného záujmu, ako je poľnohospodárstvo, energetika, životné prostredie a zmena klímy, rozvojová a hospodárska spolupráca, veda a technika, obchod, podpora celosvetovej a regionálnej bezpečnosti v ázijsko-tichomorskom regióne, boj proti terorizmu a ľudské práva. [Posledná – 39. medziparlamentná schôdza EÚ – Austrália](#) sa uskutočnila v Sydney a Brisbane v októbri 2018. Vo februári 2018 sa vo Wellingtone a Aucklande konala [22. medziparlamentná schôdza EÚ – Nový Zéland](#).

Európsky parlament v otázkach, ktoré sa týkajú jeho vzťahov s ostatnými tichomorskými krajinami, zastupuje [Delegácia pri Spoločnom parlamentnom zhromaždení AKT – EÚ \(DACP\)](#). DACP sa so svojimi partnerskými krajinami AKT stretáva v rámci uvedeného zhromaždenia (SPZ AKT – EÚ), ktoré sa skladá z rovnakého počtu zástupcov EÚ a AKT. Hlavnou úlohou delegácie je pripravovať zasadnutia Spoločného parlamentného zhromaždenia AKT – EÚ, vyhodnocovať a sledovať činnosti Európskeho parlamentu, organizovať stretnutia popredných zástupcov AKT na vysokej úrovni a diskutovať o aktuálnych otázkach týkajúcich sa vykonávania dohody z Cotonou. [38. zasadnutie](#) SPZ AKT – EÚ sa uskutočnilo v novembri 2019 v Rwande.

Kahraman Evsen

